

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer archiefinventaris: 1.01.01.05

**Inventaris van het archief van de Generale Landraad
[1581-1582]; François, Hertog van Anjou en de Raad
van State nevens hem [1582-1583], 1581-1583**

R. Bijlsma, C.H. van Marle

Nationaal Archief, Den Haag 1976

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Andere toegang.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
a Archief van de audience en de secretarie.....	11
b Archief van de Hoogduitse secretarie.....	13
c Stuk, waarvan de band met dit archief niet gebleken is.....	14
Bijlagen.....	15
Concordans van Regeringsarchieven naar Staten Generaal Nieuw en Oud.....	15

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Regeringsarchieven Geünieerde Provinciën V

Periode:

1581-1583

Archiefbloknnummer:

16

Omvang:

0.90 meter; 55 inventarisnummers.

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands. Een klein gedeelte is gesteld in talen als het Frans en het Duits.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven documenten. De Nederlandse stukken van voor ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de Oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefbewaarplaats:

Nationaal Archief, Den Haag

Archiefvormers:

Generale Landraad
Gouverneur-Generaal François, Hertog van Anjou
Raad van State

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Bevat stukken afkomstig uit de archieven van de Audience, secretarie en Hoogduitse secretarie van de Staten-Generaal uit de periode 1581-1852. De stukken van de Audience en secretarie bestaan uit resoluties van de Generale Landraad, correspondentie, commissiebrieven en financiële stukken. De stukken van de Hoogduitse secretarie zijn voornamelijk ingekomen brieven uit het Duitstalig gebied

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

ANDERE TOEGANG

Deze toegang vervangt een eerdere inventaris: R. Bijlsma 'De regeeringsarchieven der Geünieerde en der Nader Geünieerde Nederlandsche Provinciën 1576 september - 1588 mei' ('s-Gravenhage 1926). De inleiding hiervan bevat een schat aan informatie over de bestuurlijke organisatie en werking van het archief (zie p. 126 e.v.) Een exemplaar van deze inventaris is beschikbaar in de bibliotheek van het Nationaal Archief (signatuur: 47 C 24).

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. U maakt een profiel aan op www.gahetna.nl, en logt vervolgens in;
2. Via de archiefinventaris (alleen de beschrijvingen met **rode** nummers) selecteert u het gewenste archiefstuk door op de knop '**Reserveren**' te klikken;
3. In het volgende scherm geeft u aan op welke dag u het archiefstuk wilt inzien;
4. Indien u zich bevindt in de studiezaal en een tafelnummer heeft ontvangen kunt u dit nummer vermelden. Als u geen tafelnummer heeft kunt u tafelnummer 777 laten staan;
5. Vervolgens bevestigt u uw reservering door deze te versturen.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Regeeringsarchieven Geünieerde Provinciën V, nummer toegang 1.01.01.05, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Generale Landraad, 1.01.01.05, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Zie voor een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van de archiefvormer de algemene inleiding [1.01.01.00](#).

1579 december 8	Een concept-plan voor de oprichting van een generale landraad van alle geunieerde provinciën wordt ingediend bij de Staten Generaal.
1579 december 18	Het “Proiect pour l’etablissement du conseil provincial et souverain” wordt door de Staten Generaal goedgekeurd.
1579 december 24 en 27	De concept-indtructie wordt opgesteld en goedgekeurd met bepaling dat deze aan de provinciën zal worden meegedeeld. (Zie deze ontwerp-instructie in: Staten Generaal 11088 fo.80; gedrukt in: Groot Placaet- en charterboek van Vriesland IV, p. 110)
1580 juni	De instelling van de Generale Landraad wordt opnieuw behandeld door de Staten Generaal (zie onder meer de resoluties van 9 juni 1580)
1580 oktober 1	De instructie wordt nogmaals in de vergadering van de Staten Generaal gelezen. Ook worden de volmachten gegeven om het akkoord met de hertog van Anjou, gesloten op 19 september 1580 te tekenen. Artikel 9 van dit akkoord bevat een bepaling over de Conseil d’État.
1581 januari 13	De instructie voor de Generale Landraad van alle geunieerde provinciën wordt vastgesteld. (Zie deze instructie in Staten Generaal 11089A fo.63).
1581 mei 27	De gedeputeerden van Brabant, Gelderland, Vlaanderen, Holland, Zeeland, Utrecht, Mechelen, Friesland en de Ommelanden keuren deze instructie goed, met enig voorbehoud van Gelderland en Utrecht. Deze gewesten en Overijssel leverden in juni hun resoluties op de instelling van de Generale Landraad in. (Zie resoluties Staten Generaal van 7, 12 en 17 juni).
1581 juni 7	De Staten Generaal aanvaarden de afstand van het gouvernement van aartshertog Matthias en nemen het gouvernement volledig over.
1581 juli 22	De Staten Generaal besluiten de koning van Spanje te verlaten en bepalen dat, wanneer hun vergadering uiteen zou gaan, een ander lichaam het gouvernement zou overnemen. Op 2 augustus gaan de Staten Generaal uiteen en op 14 augustus begint de Generale Landraad , zij het in voorlopige samenstelling, zijn werkzaamheden.

-
1582 februari 23	De hertog van Anjou is voor de eerste maal aanwezig in de vergadering van de Landraad (Conseild'Etat). Tot 16 februari 1582 had de Generale Landraad regelmatig vergaderd; door het aflopen van de benoemingstermijn van de leden en doordat de hertog van Anjou de regering aanvaard had hield het gezag van dit college op.
1582 februari 25	De Staten Generaal bepalen dat de zittende leden van de Conseild'Etat, met enige andere personen, voorlopig op zullen treden als "Raad van State naast zijne hoogheid"; op 28 maart wordt bepaald dat deze Raad zijn werkzaamheden weer voorlopig zal voortzetten.
1583 januari 17	Na de mislukte aanslag op Antwerpen trekt de hertog van Anjou zich terug.
1583 februari 1	De Staten Generaal besluiten het gouvernement op te dragen aan de prins van Oranje en de Raad van State volgens de instructie voor de Landraad van 13 januari 1581.
1583 februari 4	De leden van de Raad van State dienen hun ontslag in; dit ontslag wordt op 8 februari aanvaard.

De administratie van de Generale Landraad en van de Raad van State nevens de hertog van Anjou werd enerzijds behandeld door de audience en de secretarie, anderzijds door de Hoogduitse secretarie; in het archief is deze splitsing terug te vinden.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is bij Koninklijk Besluit of ministeriële beschikking overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Regeringsarchieven Geünieerde Provinciën V, 1581-1583

Verwant materiaal

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

A ARCHIEF VAN DE AUDIENCE EN DE SECRETARIE

- 2** Net-register van de resoluties van de Generale Landraad.
1581 augustus 14-1581 september 30
register van resoluties van de Generale landraad
1581 oktober 2-1582 februari 16
register van resoluties van de Raad van State
1582 februari 23 - 1582 september 7 1 deel
- 4** Concepten van de akten van verzekering en indemniteit van de prins van Oranje en zijn Raden van State voor de Staten van Brabant wegens 30.000 gulden door dezen te betalen aan de crediteuren van aartshertog Matthias,
1581 september 30
Advies van de Staten van Brabant houdende bezwaar tegen de aanvankelijk geredigeerde akte.
1581 oktober 3 3 stukken
Niet raadpleegbaar
- 5** Brief van de hertog van Anjou aan de Staten Generaal, gelezen in de vergadering van de generale Landraad op 1 november 1581.
1581 oktober 26
- 6** Concept van een akte, uitgegeven op naam van de Staten Generaal, waarin Joseph Saroels de pacht kwijtgescholden wordt van de molen en de grote vijver te Boitsfort in Brabant, voor de duur van 23 maanden.
1581 november 2 1 stuk
- 7A-G** Minuten van uitgaande stukken van de audience, met enkele ingekomen stukken. 7 pakken
- 7A** 1582 januari 29- maart 6
7B 1582 april-mei
7C 1582 juni-juli
7D 1582 augustus-september
7E 1582 oktober
7F 1582 november
7G 1582 december
- 8** Minuut van een request van audiencier Jan (van) Asselies aan de hertog van Anjou, betreffende het zegelrecht.
Z.d. 1 stuk
- 9** Minuut van een brief van de hertog van Anjou aan de hertog van Gulik, Kleef en Berg.
1582 november 12 1 stuk
- 10** Ingekomen stukken en minuten van uitgaande stukken.

1583 januari 1- 1583 januari 17
Niet raadpleegbaar

1 pak

11A-1

Minuten van de commissiebrieven uitgegeven door de hertog van Anjou, met als bijlagen requesten om benoeming of continuering in ambten, originelen en copieën van eerder verleende commissiebrieven, ingewonnen adviezen en dergelijke.

1582 februari- 1582 december

9 omslagen

11A ambtenaren in dienst van Son Altesse. 1582 maart en z.d.**11B** ambtenaren in het financieuzen. 1582 april-oktober en z.d.**11C** ambtenaren in Gelderland en Zutphen. 1582 april-december en z.d.**11D-H**

ambtenaren in Brabant en Vlaanderen

11D 1582 februari-april**11E** 1582 omei**11F** 1582 juni-juli**11G** 1582 augustus**11H** 1582 september-november, en z.d.**11I**

Jehan Espallard, garde des chartres pour affaires des finances, 1582 juli 6

Jehan Asseliers, garde des chartres pour affaires d' Etats, 1582 september 3

Boudewijn van Loo, raad en rentmeester-generaal in Friesland. 1582 oktober 4

Frederick Rijckens, receveur des confiscations dans les quartiers de Groeningen, drenthe et Ommelanden. 1582 november 22

Geread van Poelgeest, commis-general de vivres. 1582 december 28

Deze ordening is aangebracht aan de hand van oude dossiers.

12

Stukken betreffende de gelden door de Staten Generaal aan de hertog van Anjou tot onderhoud van de oorlog geconsenteerd, namelijk afschriften van de desbetreffende resoluties en akte van de Staten Generaal.

1582 oktober 3- november 3

concept-remarques van de hertog van Anjou op de voorwaarden door de Staten Generaal voorgesteld.

1582 november 19

concept-akte van acceptatie door de hertog van Anjou van de artikelen van de Staten Generaal.

1582 november 27

1 omslag

13

Minuten van de uitgaande stukken.

1582 december 6

1 dossier

14A

Concept-instructie voor de gedeputeerden.

1582 december 6

1 stuk

14B

Copie van de commissie voor de heer van Cruiningen voor de funktie van generaal van de artillerie.

1582 december 31

1 stuk

B ARCHIEF VAN DE HOOGDUIITSE SECRETARIE

- 15A** Ingekomen brief van graaf Willem van de Berg aan de Gemene landraad.
1581 november 14 1 stuk
- 15B** Ingekomen brief van de Landraad aan deze zijde van de Maas.
1582 februari 25 1 stuk
- 15C** Ingekomen brieven van krijgsoversten, gelegerd in Brabant, geschreven in
Maagdenburg.
1582 januari 23 en 1582 maart 1 2 stukken
Deze brieven zijn gericht aan aartshertog Matthias.
- 16-20** Ingekomen Hoogduitse brieven aan de hertog van Anjou., van:
1582 januari-11582 november
- 16** de stad Lubeck. 1582 juli 28, 1 stuk
- 17** de stad Keulen. 1582 juni 28, met bijlagen, 4 stukken
Één exemplaar is geadresseerd aan de prins van Oranje.
- 18** Johan, aartsbisschop van Trier. 1582 april 25, 1 stuk
- 19** Zwitserse Eedgenootschap. 1582 maart 16. Met vertaling in het
Frans., 2 stukken
- 20A** Christoffel, hertog van Mecklenburg. 1582 juli 30, 1 stuk
- 20B** Zacharias Koler "Kriegscommissar und Hauptman" uit Keulen. 1582
november 24, 1 stuk
- 21A** Copie van een brief van de Landraad aan deze zijde van de Maaas aan de proost en
schepenen van Keulen.
1582 april 8 1 stuk
- 21B** Copie van het relaas van Henricus Huckel van zijn zending met brieven van de
hertog van Anjou naar de Duitse vorsten en steden in 1582, juni-november.
1 katern
- 22** Copie van de instructie van de Landraad der Geünieerde Nederlanden aan de
Oostzijde der Maze voor Johannes Lodingius, afgezonden naar Keulen.
1582 november 27 1 stuk
- 23** Brief van (Bertrand Combes te Keulen) aan secretaris Langen, ondertekend met
"Rodes".
1583 januari (23) 1 stuk
*Hierbij bevindt zich een brief van dezelfde afzender aan de prins van Oranje en zijn Raad van State,
odertekend met "Cordoy", dd. 21 januari 1583.*

C STUK, WAARVAN DE BAND MET DIT ARCHIEF NIET GEBLEKEN IS.**24**

opie van een rapport van de Raad van State aan de Staten Generaal (?) betreffende het vragen van hulp aan de hertog van Anjou en andere hooggeplaatste personen.
- maart 25

BIJLAGEN**CONCORDANS VAN REGERINGSARCHIEVEN NAAR STATEN GENERAAL NIEUW EN OUD**

<i>Regerings-archieven</i>	<i>Staten Generaal nieuw</i>	<i>Staten Generaal oud</i>
1	staten generaal 8 en 9*	staten generaal 8 en 9
2	aanwinsten 1864 III	
3	staten generaal 11095*	staten generaal 3775
4	loketkas lopende 33.1	
5	4863 lias lopende 1581	staten generaal 4685 lias lopende 1580-1581
6	4863 lias lopende 1581	staten generaal 4686 lias lopende 1582I
7A-G	4864 lias lopende 1582	staten generaal 4686 lias lopende 1582I
8	4864 lias lopende 1582	staten generaal 4687 lias lopende 1582II
9	6027 lias Duitsland	staten generaal 5960 lias Gulik
10	4865 lias lopende 1583	staten generaal 4688 lias lopende 1583
IIA-I	loketkas lopende 38	
12	loketkas lopende 36	
13	loketkas lopende 35	
14A	loketkas lopende 36-1	
14B	4863 lias lopende 1581	4685 lias lopende 1581
15A	4863 lias lopende 1581	4685 lias lopende 1580-1581
15B	4863 lias lopende 1581	4685 lias lopende 1580-1581
15C	4863 lias lopende 1581	4685 lias lopende 1580-1581
16	6027 lias Duitsland	lias Hanzesteden
17	6027 lias Duitsland	lias Keulen
18	6027 lias Duitsland	lias Mainz, Trier etc.
19	6027 lias Duitsland	lias Zwitserland
20A	6027 lias Duitsland	lias Duitsland diversen
20B	6027 lias Duitsland	lias Duitsland diversen
21A	4864 lias lopende 1582	4686 lias lopende 1582
21B	loketkas Denemarken 2	
22	6027 lias Duitsland	lias agenten in Duitsland
23	4865 lias lopende 1583	4688 lias lopende 1583

<i>Regerings-archieven</i>	<i>Staten Generaal nieuw</i>	<i>Staten Generaal oud</i>
24	4862 lias lopende 1578	4684 lias lopende 1578